

**BOSHLANG‘ICH SINIF O‘QUVCHILARNI MUSTAQIL FIKRLASHGA
O‘RGATISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINING O‘RNI****A.R. Ochilova***Navoiy innovatsiyalar universiteti 3-bosqich talabasi**Ilmiy rahbar: L.Z. Korayeva**Navoiy innovatsiyalar universiteti dotsenti*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada Boshlang‘ich ta‘lim sifati va samaradorligini oshirishda axborot texnologiyalardan foydalanish hamda ta‘lim sifati oshirishda ilg‘or innovatsion texnologiyalardan samarali foydalanishning ahamiyati haqida fikr yuritilgan.*

Kalit so‘zlar: *texnologiya, boshlang‘ich ta‘lim, innovatsion, multimedia, dars, pedagogik mahorat.*

Hozirgi kunda ta‘lim sohasida innovatsion pedagogik va axborot texnologiyalarini o‘quv jarayonida qo‘llashga bo‘lgan talab kundan-kunga ortib bormoqda. Bunday bo‘lishining sabablaridan biri, shu vaqtgacha an‘anaviy ta‘limda o‘quvchilarni faqat tayyor bilimlarni egallashga o‘rgatilgan bo‘lsa, zamonaviy texnologiyalar ularni egallayotgan bilimlarini o‘zlari qidirib topishlariga, mustaqil o‘rganib, tahlil qilishlariga, hatto xulosalarni ham o‘zlari keltirib chiqarishlariga o‘rgatadi. O‘qituvchi bu jarayonda shaxsni rivojlantirish texnologiyasida bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratadi va berilgan vazifalarni ijodiy yondashgan holda bajaradi. Ta‘lim jarayonida o‘quvchi asosiy figuraga aylanadi.

Boshlang‘ich ta‘limning samaradorligini ta‘minlashda o‘qituvchining shaxsiy sifatlari va pedagogik mahorati ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shuning uchun umumta‘lim maktablarida ayniqsa, boshlang‘ich sinflarda malakali kasb egalarini tayyorlash, ularni mustaqil fikrlash, ijodkorlikka o‘rgatishda zamonaviy o‘qitish metodlari - interaktiv metodlar, innovatsion texnologiyalarning o‘rni va roli benihoya kattadir. Demak, boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi pedagogik jarayonni to‘g‘ri boshqara bilishi uchun chuqur bilim va kasbiy kompetensiyaga ega bo‘lishi lozim. O‘qituvchi ko‘p jihatdan o‘quvchi uchun o‘rnakdur. Shuning uchun u birinchi navbatda o‘z ish faoliyatida pedagogik va AKT dan mustaqil, faol foydalana olib ularni o‘ziga jalb eta olishi kerak

Boshlang‘ich sinflarda axborot texnologiyalaridan foydalanish bugungi kunda o‘quvchilarning bilim olish saviyalarini shakllantiribgina qolmay ularning barcha fanlarga bo‘lgan qiziqishlarini shakllantiradi. Ma‘lumki barcha fanlarni bir-biriga bog‘lab olib borishni amalga oshirishimiz mumkin. Eng muhimi shundaki har bir matnda fikr nima haqida berilayotganini aniqlab olish va matn nazmunini to‘liq tushunib yetish imkonini

beradi.

Boshlang‘ich ta‘lim sifati va samaradorligini oshirishda axborot texnologiyalardan foydalanish katta ahamiyatga ega. Shu sababdan boshlang‘ich sinf darslarini o‘rganishda rivojlantiruvchi muammoli hamda pedagogik texnologiyalarni asosiy jihatlarini o‘zida ifodalovchi “Multimedia- dars”, “Slaydli dars”, “Seminar dars” kabilarni qo‘llash tavsiya etiladi. Masalan: 3-4-sinflarda Seminar darslar vositasida ham axborot texnologiyalarni samarali qo‘llash mumkin. Bunda o‘qituvchi muayyan mavzu doirasida o‘quvchilarning mustaqil o‘rganishiga mo‘ljallangan qismlarni rejasi bilan birga o‘quvchilar e‘tiboriga havola etadi. Ularga maktab kutubxonasidagi mavjud adabiyotlarni yozdiradi hamda bolalar uchun mo‘ljallangan internet saytlari bilan tanishtiradi. O‘quvchilar aka-opalari yordamida yoki o‘zlari izlanib mavzu yuzasidan tayyorlanib keladilar.

Seminar dars o‘quvchilarning mustaqil chiqishlarini jamlovchi, lozim topilgan paytda munozaraga asos yaratuvchi dars hisoblanadi. Bunday darslarda o‘qituvchi boshqarib, yo‘naltirib turish vazifasini bajaradi, o‘quvchilar esa mustaqil ijodiy ishlovchi o‘z fikriga ega shaxs sifatida o‘quv faoliyatiga kirishadilar. “Multimediali darslar” dan foydalanish ham boshlang‘ich ta‘lim dars jarayonida sifat va samaradorlikni oshirish imkonini beradi. Bu jarayonda o‘qituvchi:

- o‘quv materialini ko‘rgazmali taqdim etadi;
- yangi materialni jadallik bilan yetkaza biladi;
- axborotlar tezligi va hajmini animatsiyalar ko‘magida boshqara oladi;

O‘quvchilarda esa “multimediali dars”lar fanga bo‘lgan qiziqish uyg‘otish, o‘z bilimlarini nazorat qilish va mustahkamlash, mavzuni o‘rganishda o‘zi uchun qulay bolgan tezlik va o‘zlashtirish darajasini tanlash imkoniyatini beradi.

Interaktiv doska ta‘lim jarayoniga elektron o‘quv va multimedia materiallarni olib kirish uchun samarali vositadir. Katta ekranga ya‘ni elektron doskada axborotlarni yaxshi qabul qilishlari hisobiga o‘quvchilarning fikrlash qobiliyati oshadi. O‘quvchilar mustaqil ishlaydilar, sinfdoshlari va o‘qituvchilari bilan birga fikrlaydilar. Dars jarayonidagi ushbu hamfikrlilik muhiti o‘quvchilarning sinfdoshlari orasida mavqei va o‘ziga nisbatan ishonchining ortishiga sabab bo‘ladi. O‘quvchilarning fanga qiziqishlari kuchayib, o‘quv materialini tez yodda saqlanadi. Zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalar asosida dars o‘tish ta‘lim samaradorligini oshiradi, o‘quvchilarning mustaqil fikrlash jarayonini shakllantiradi, o‘quvchilarda mavzuni o‘rganishga ishtiyoq va qiziqishini oshiradi, bilimlarni mustahkamlash, ulardan amaliyotda erkin foydalanish ko‘nikma va malakalarini shakllantiradi.

Boshlang‘ich sinflarda barcha o‘qitiladigan fanlarda turli xil ko‘rgazmalardan texnik vositalardan foydalana olish darsning samaradorligini oshiribgina qolmay ularning bilim

olishga bo‘lgan qiziqishlarini shakllantiradi. Bu jarayonda barcha darslarida ko‘rgazmalilikning o‘rni ahamiyatli hisoblanadi. Bu o‘z navbatida ularga fikr va mulohazalarini shakllantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Farzandlari sog‘lom mamlakatning kelajagi buyukdir. O‘zA maqolasi // “Xalq so‘zi” gazetasi, 2019-yil 22-fevral soni.
2. Mavlanova R. va boshq. Pedagogika nazariyasi va tarixi. –T.: Fan va texnologiya. 2010